

Obsah

1.	Diskriminácia je problém	3
2.	Ako sa brániť?	4
2.1.	Prípady z praxe	4
2.1.1.	Zaradenie do špeciálnej školy (alebo triedy)	4
2.1.2.	Zvláštne triedy pre rómske deti (segregácia)	5
2.1.3.	Odmietnutie zápisu dieťaťa do základnej školy	5
2.1.4.	Prijímačky na strednú školu	6
2.1.5.	Verbálne a fyzické útoky	7
2.1.6.	Iné problémy v škole	7
2.2.	Právne nástroje	9
2.2.1.	Sťažnosť	9
2.2.2.	Ovvolanie	10
2.2.3.	Obnova konania	10
2.2.4.	Protest prokurátora	11
2.2.5.	Ochrana súdom	11
	Prílohy - vzory podaní	
	Ovvolanie	12
	Sťažnosť školskej inšpekcie	13
	Žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy	14
	Adresár inštitúcie	15

Autori: Juraj Alexander, Peter Hodál
Editori: Štefánia Košková, Viliam Lauko, Andrej Salner
Recenzent: Vladimír Pirošík

Táto príručka vznikla ako súčasť projektu Odbúvanie bariér pre vzdelávaciu mobilitu, ktorý realizuje SGI – Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť s podporou Open Society Institute Budapest.

SGI je nestranná, nezisková, mimovládna organizácia, ktorá sa neviaže na žiadnu ideológiu ani politickú stranu. Cieľom SGI je hľadať riešenia pre skvalitnenie procesu alokácie verejných zdrojov na zabezpečenie kvalitných, prístupných, transparentných a efektívnych verejných služieb pre občanov Slovenska.

© Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
Bajkalská 25
82718 Bratislava 212
www.governance.sk, sgi@governance.sk

- Počuli ste už čo je to diskriminácia?
- Mali ste pocit, že k Vášmu dieťaťu sa správajú horšie ako k ostatným kvôli jeho pôvodu?
- Oslovil niekto Vaše dieťa hanlivým výrazom?
- Vyhrážali sa učitelia Vaším deťom fyzickým násilím?
- Máte pocit, že Vaše dieťa považujú automaticky za duševne zaostalé?
- Majú Vaše deti problém dostať sa na prax tam, kde je to pre ostatné samozrejmosťou?
- Je Vaše dieťa zadelené do triedy (školy) podľa farby pleti?
- Odmietli v škole Vášmu dieťaťu požičať učebnice aj domov?
- Máte dojem, že učitelia zanedbávajú vyučovanie Vašich detí?
- Dostávajú o možnostiach a priebehu vzdelávania Vášho dieťaťa riadne informácie?

To znamená, chcete, aby Vaše deti dostali plnohodnotné vzdelanie a mohli sa úspešne uplatniť v živote?

Ak áno, čítajte ďalej.

1. Diskriminácia je problém

Ak ste na niektorú z týchto otázok (alebo na nejakú podobnú) odpovedali áno, Vaše dieťa sa stalo obeťou diskriminácie – nerovnakého zaobchádzania. Diskriminácia je však zakázaná ústavou a zákonmi našej republiky. Ak je niekto diskriminovaný, mal by sa brániť. Štát a jeho orgány sú potom povinné mu pomôcť.

ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(ústava je najvyšším zákonom) čl. 12

Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. ... Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmyšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, znevýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Z tohto článku ústavy vyplýva, že ak je niekto poškodzovaný alebo znevýhodňovaný zo strany školy, úradov, obce, mesta, či inej inštitúcie, stáva sa obeťou diskriminácie. Diskriminácia nie je zakázaná len našou ústavou, ale aj mnohými medzinárodnými zmluvami (hlavne v rámci Európskej únie a Rady Európy) a predovšetkým ústavami všetkých ostatných civilizovaných štátov.

Základnú zásadu zákazu diskriminácie z Ústavy rozvádza zákon o rovnakom zaobchádzaní (antidiskriminačný zákon – zákon č. 365/2004 Z.z.). Tento zákon presne definuje kto, kde a kedy nesmie byť diskriminovaný. Zákon však presne neurčuje, ako sa v konkrétnej situácii proti diskriminácii brániť. Preto treba poznať aj iné zákony, o ktorých sa viac dozviete v časti 2.

2.

Ako sa brániť?

Proti diskriminácii je možné sa brániť, i keď to nie je vždy jednoduché. Právo a zákony na to poskytujú každému veľa nástrojov a možností. Základnou oporou Vám bude antidiskriminačný zákon. Vždy však musíte využiť správny postup, aby ste sa práv v ňom uvedených účinne domohli. Preto by ste mali vedieť reagovať na problémy, ktoré môžu postihnúť Vaše dieťa. Musíte preto zvoliť správny postup. Ak budete postupovať nesprávne, môže sa stať, že sa sami oberiete o možnosť úspešného riešenia.

Na antidiskriminačný zákon sa však odvolávajú len vtedy, keď ste presvedčený, že Vaše dieťa bolo naozaj diskriminované. Ináč by Vám to mohlo skôr uškodiť.

2.1. Prípady z praxe

Ak má Vaše dieťa niektorý z problémov, ktoré sú opísané v tejto brožúrke alebo bolo diskriminované iným spôsobom, môžete sa vždy obrátiť so žiadosťou o pomoc na niektoré občianske združenie, nadáciu alebo inú mimovládnu organizáciu, ktorá sa venuje obhajobe ľudských práv. Ak je problémom postup školy, pomôcť by mala aj obec a hlavne školská inšpekcia, ktorá dohliada na všetky školy a je nezávislá od starostu, riaditeľa a všetkých ostatných úradníkov v okolí. Adresy a telefónne čísla na školskú inšpekciu nájdete na konci tejto brožúrky.

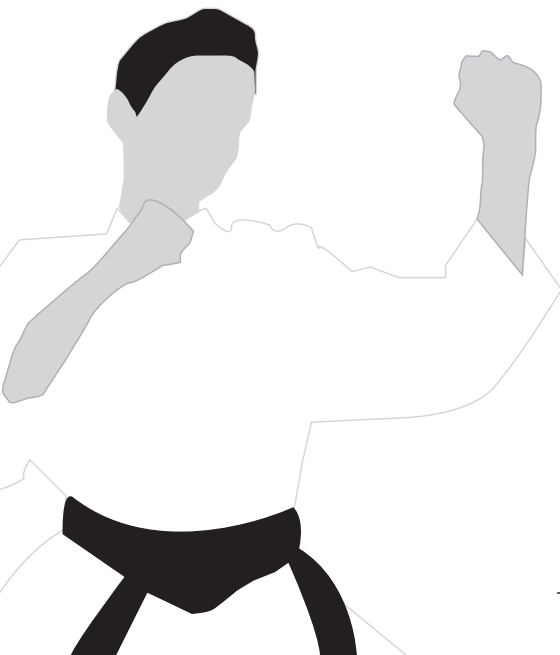
2.1.1. Zaradenie do špeciálnej školy (alebo triedy)

Rómske deti sú niekedy automaticky zaradované do špeciálnych (bývalých osobitných) škôl alebo tried určených pre duševne alebo inak postihnuté deti. V niektorých prípadoch sú posielané do špeciálnych škôl aj deti, ktoré v skutočnosti postihnuté nie sú. Po skončení špeciálnej školy je pre dieťa oveľa ťažšie ďalej sa vzdelávať či hľadať si prácu.

Podľa zákona s preradením musí vždy súhlasiť rodič. Ak nesúhlasí, dieťa bude chodiť do normálnej školy.

Ak Vám navrhnu zaradenie Vášho dieťaťa do špeciálnej školy (triedy), musíte si veľmi dobre premyslieť, či s tým budete súhlasiť. Do špeciálnej školy majú chodiť rozumovo zaostalé alebo fyzicky postihnuté deti. Žiaci v špeciálnej škole majú ľahšie učivo a na konci školskej dochádzky majú menšie vedomosti ako ostatné deti.

Hlavným kritériom pre zaradenie dieťaťa do špeciálnej školy je psychologický test. Z tohto testu by mali odborníci zistiť, či je dieťa naozaj zaostalé, alebo má len iné problémy (napríklad nevie dobre po slovensky).

Preto musí byť tento test pripravený tak, aby mu dieťa rozumelo a aby zodpovedal prostrediu, v ktorom dieťa žije.

Ak zistíte, že Vaše dieťa testu nerozumelo, odmietnite preradenie podpísať a žiadajte nový test, ktorému bude rozumieť.

Ak Vaše dieťa zaradia do špeciálnej školy bez Vášho súhlasu, musíte sa obrátiť na odborníkov, ktorí Vám pomôžu. Pomôže Vám hlavne školská inšpekcia. Prípadne oslovte so žiadosťou o pomoc niektoré občianske združenie, nadáciu alebo inú mimovládnu organizáciu, ktorá sa venuje obhajobe ľudských práv, alebo oslovte starostu Vašej obce.

Zároveň s tým však musíte aj podať odvolanie proti rozhodnutiu riaditeľa, ktorým preradil (zaradil) Vaše dieťa do špeciálnej triedy. Ak bývate vo väčšom meste /obci/, odvolanie podáte na mestský (obecný) úrad, ale je vhodné ho odoslať aj na krajský školský úrad.

Starosta, ak je ochotný Vám pomôcť, môže okamžite zrušiť rozhodnutie riaditeľa, ak ide o zaradenie do špeciálnej triedy. Ak bývate v menšom meste (obci) odvolanie podajte na krajský školský úrad. Ak ide o zaradenie do špeciálnej školy, musíte podať odvolanie vždy na krajský školský úrad.

S napísaním odvolania Vám pomôže starosta, školská inšpekcia alebo občianske združenie, nadácia alebo iná mimovládna organizácia, ktorá sa venuje obhajobe ľudských práv.

Nezabudnite, že na podanie odvolania máte len 15 dní odkedy ste sa dozvedeli o zaradení Vášho dieťaťa do špeciálnej triedy.

Ak už aj Vaše dieťa do špeciálnej triedy zaradia, musíte sa dôrazne dožadovať, aby úroveň vzdelávania bola na dostatočnej úrovni. Antidiskriminačný zákon poskytuje žiakom v špeciálnych triedach dôkladnú ochranu. Žiaci musia mať zabezpečené bezpečné a zdravé prostredie, učebné pomôcky zodpovedajúce ich postihnutiu a učiteľov, ktorí majú vzdelanie na prácu so žiakmi špeciálnych škôl. Riaditeľ školy musí pre každého žiaka

v špeciálnej triede pripraviť dokumentáciu, v ktorej upraví spôsob vzdelávania žiaka. Dokumentáciu musí rodičom ukázať.

2.1.2. Zvláštne triedy pre rómske deti (segregácia)

Ak je Vaše dieťa v triede, ktorá je navonok rovnaká ako ostatné, ale v skutočnosti sú v nej len rómske deti, je ľahko možné, že deti boli do tejto triedy zaradené kvôli svojmu pôvodu. V takýchto triedach sú niekedy horšie podmienky (zima - nekúri sa, málo miesta, zlá podlaha), sú v starších budovách (nie v hlavnej budove – v inej budove vedľa) alebo nie sú vybavené tak dobre, ako ostatné triedy (nie je dostatok lavíc, stará tabuľa...).

Riaditeľ musí vedieť odpovedať na otázku, podľa čoho boli deti do tejto triedy zaradené. Ak nie ste spokojní s jeho odpoveďou, žiadajte, aby sa veci zmenili. Ak riaditeľ tvrdí, že deti boli zaradené podľa nejakého kritéria, nesmie sa týmto kritériom zakrývať úmysel oddeliť rómske deti do zvláštnej triedy (napr. podľa bydliska, podľa vzdialenosti od školy – takže všetky deti z osady sú automaticky v jednej triede).

Ak sú deti zaradené do horšej triedy kvôli svojmu pôvodu (národnosti, farbe pleti), je tým porušené ich právo nebyť diskriminovaný. Ak riaditeľ nezariadi nápravu, upozorníte ho najprv ústne, potom sťažnosťou (viac pod číslom 2.2.1), že porušuje antidiskriminačný zákon. Ak ani potom nedôjde k zlepšeniu, je potrebné podať žalobu na súd. Tú Vám pomôže vypracovať občianske združenie, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva alebo ktorýkoľvek právnik.

2.1.3. Odmietnutie zápisu dieťaťa do základnej školy

Dieťa sa normálne zapisuje na základnú školu v obci, v ktorej býva, ak tam má trvalý pobyt. Dieťa má trvalý pobyt tam, kde ho majú jeho rodičia – v obci, od ktorej dostávajú sociálne dávky. Riaditeľ školy v tejto obci je povinný dieťa do školy prijať.

Ak je v obci viac škôl, chodia deti do školy podľa toho, v ktorej časti obce bývajú. V prípade, že sú deti z jednej obce zaradené do školy tak, že rómske deti sú všetky v jednej – horšej – škole, treba postupovať rovnako, ako v predchádzajúcej kapitole číslo 2.

Žiak môže navštevovať školu aj v obci, kde nemá trvalý pobyt. Riaditeľ tejto školy ho však nemusí prijať. Ak podáte písomnú žiadosť o prijatie, riaditeľ Vám musí písomne odpovedať. Ak riaditeľ dieťa neprijme a Vy máte dôvody na to, aby Vaše dieťa do tejto školy chodilo (napr. strach z násilia od spolužiakov alebo učiteľov), môže Vám vyhovieť ešte obec, v ktorej je táto škola, ak podáte proti rozhodnutiu riaditeľa odvolanie.

2.1.4. Prijímačky na strednú školu

Po úspešnom skončení základnej školy môžu rodičia žiaka podať prihlášku na strednú školu. Prihláška sa podáva na zvláštnom tlačíve, ktoré by malo byť na základnej škole. Ak ho nemajú, treba sa obrátiť na samosprávny kraj (VÚC). Na prihláške môžete na druhom mieste uviesť aj ďalšiu strednú školu, na ktorej má žiak záujem študovať.

Prihlášku je treba podať do stanoveného dátumu (väčšinou začiatok februára) riaditeľovi základnej školy, do ktorej žiak chodí (pri odboch, ktoré nevyžadujú overenie špeciálnych schopností, zručností alebo talentu – sa termín posúva na 1. apríla / pre všetky učebné odbory a študijné odbory, ktoré nevyžadujú overenie špeciálnych schopností, zručností alebo talentu sa prihlášky podávajú do 15. februára). Za podanie prihlášky sa neplatí poplatok.

Riaditeľ strednej školy je povinný najneskôr mesiac dopredu zverejniť, či sa budú konať prijímacie skúšky a ak áno, kedy. Žiaci, ktorí sa prihlásili, dostanú poštou pozvánku na prijímacie skúšky najneskôr desať dní dopredu.

Ak sa žiak nemôže zo závažných dôvodov zúčastniť na prijímacej skúške (napríklad kvôli chorobe), musia rodičia tieto dôvody oznámiť riaditeľovi strednej školy najneskôr v deň konania prijímacej skúšky. Riaditeľ potom určí náhradný termín v poslednom augustovom týždni.

Po rozhodnutí o prijatí riaditeľ strednej školy zverejní zoznam všetkých prijatých a neprijatých uchádzačov. Zoznam obsahuje poradie uchádzačov podľa celkového počtu získaných bodov a informáciu, či uchádzač vykonal úspešne alebo neúspešne prijímaciu skúšku.

Riaditeľ strednej školy na požiadanie umožní nazrieť do písomných alebo do iných prác uchádzača jeho rodičom.

Ak Vaše dieťa nebolo prijaté, vo veľa prípadoch sa oplatí podať proti rozhodnutiu o neprijatí odvolanie. Je to samozrejme nutné, ak

ide o zjavnú diskrimináciu (žiak nebol prijatý pre svoj pôvod), ale aj keď mu napríklad chýbalo len málo bodov, ak mohli body byť zle spočítané a podobne. Odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia o neprijatí žiaka. Odvolanie treba doručiť v tejto lehote na strednú školu, kam sa žiak hlásil.

O odvolaní rozhodne samosprávny kraj do 14 dní od doručenia. Ak mu nevyhovie, je možné proti jeho rozhodnutiu podať žalobu na súd, ale na to je potrebné sa spojiť s občianskym združením alebo právnikom, ktorí Vám pomôžu.

2.1.5. Slovné a fyzické útoky

Učítelia, zamestnanci a niekedy aj riaditeľ školy sa občas nesprávajú voči žiakom tak, ako by sa mali. Počuli ste napríklad, že by učiteľ hovoril Vášmu dieťaťu:

- ponižujúce výroky, napr. „*aj tak nemáte doma elektrinu, nikto z tvójich rodičov nepracoval a nikdy robiť nebude*“;
- rasovo či nábožensky motivované výroky, napr. „*si len špinavý cigán, smrdíš, si parazit*“;
- hrubé nadávky,
- vyjadrenia o záležitostiach súkromného charakteru, ktoré môžu Vaše dieťa znevýhodniť či zosmiešniť v očiach spolužiakov.

V tomto prípade je nutné podať proti správaniu učiteľa alebo inej osoby, ktorá sa takto vyjadruje, sťažnosť riaditeľovi školy alebo na obecný úrad (ak sa riaditeľ nestará, alebo sa sám takto vyjadruje). Samozrejme treba osloviť aj školskú inšpekciu.

Ak učiteľ alebo niekto iný zaútočí v škole na Vaše dieťa fyzicky, je treba to oznámiť polícii, najlepšie v spolupráci s občianskym združením, ktoré Vám pomôže vec vyriešiť a môže namiesto Vás komunikovať s políciou. Polícia je povinná Vám pomáhať a chrániť Vaše dieťa. Ak to nerobí, je možné ju k tomu donútiť. Na to je však potrebná pomoc občianskeho zdru-

ženia alebo právника. Samozrejme, že treba všetko oznámiť hneď aj školskej inšpekcii.

Vo všetkých takýchto prípadoch je zároveň možné podať žalobu na súd. Súd zakáže tomu, kto sa takto hrubo správal, aby v tom pokračoval. V závažných prípadoch Vám môže súd priznať peňažné odškodnenie, ktoré zaplatí škola. Žalobu nemusí vypracovať právnik, ale je dobré, aby Vám s ňou pomohol.

2.1.6. Iné problémy v škole

V školách sa môžu vyskytnúť aj iné problémy ako tie, ktoré tu boli popísané. Tu uvádzame situácie, proti ktorým je vhodné sa sťažovať školskej inšpekcii.

Materské školy (škôlky)

Proti riaditeľom MŠ sa môžete sťažovať hlavne na:

- neprispôsobenie prevádzky potrebám rodičov,
- nezabezpečenie lekárskeho ošetrovania,
- nevybavovanie sťažností rodičov,

Proti učiteľom (sťažnosť treba adresovať riaditeľovi):

- nevhodná komunikácia s rodičmi,
- arogantné správanie učiteliek,
- zanedbávanie bezpečnosti a ochrany zdravia detí,
- zanedbávanie dozoru,
- používanie fyzických trestov,
- kričanie na deti.

Základné školy

Proti riaditeľom škôl sa môžete sťažovať na:

- nevhodnú komunikáciu s rodičmi (riaditeľ sa s nimi odmieta rozprávať, neodpovedá na jasné otázky, nepríde na rodičovské združenie, aj keď ho na to rodičia vyzývajú),
- nevyhovujúca organizácia vyučovania,
- neplnenie učebných plánov a učebných osnov (deti sa neučia to, čo by sa učiť mali),

- nevydanie vysvedčenia,
- známky zo správania,
- neinformovanie rodiča o zhoršených známkach, alebo zlom správaní žiaka,
- nesprávne prešetrovanie sťažností rodičov,
- neoprávnené vylúčenie žiaka zo školského klubu detí,
- požívanie alkoholických nápojov učiteľmi,

Proti učiteľom (sťažnosť adresovať riaditeľovi):

- nevhodná komunikácia s rodičmi,
- psychický nátlak, fyzické tresty, nadávky, ponižovanie – znevažovanie osobnosti žiakov,
- hodnotenie, známky, neinformovanie rodičov o podstatnom zhoršení známok žiaka,
- nevhodná úroveň vyučovania,
- zanedbávanie, neskoré príchody na hodiny,
- vyberanie peňazí od žiakov,
- vykázanie žiaka počas vyučovania z triedy alebo z budovy školy,
- požívanie alkoholických nápojov.

Stredné školy

Môžete sa sťažovať na všetko, ako pri základných školách, a navyše aj na to, čo je uvedené v tejto časti. Proti riaditeľom škôl sa môžete sťažovať:

- vyberanie peňazí od rodičov (napr. na nákup učebných pomôcok, opravy, čistiace prostriedky, stužkovú slávnosť a pod.), neinformovanie rodičov o ich použití,
- prijímacie konanie (neprijatie na strednú školu, neoprávnené prijatie, chyby pri oprave písomných prác, dodatočná zmena kritérií na prijatie, úlohy na prijímacích skúškach v rozpore s učebnými osnovami základnej školy),
- vykonávanie nočnej práce žiakmi stredných škôl počas odbornej praxe,

Obec (samosprávny kraj)

Obec má voči základnej škole a VÚC voči strednej škole veľa povinností, ktoré si musí podľa zákona plniť. To isté platí pre krajský školský úrad vo vzťahu k špeciálnym školám. Ak ich neplnia, môžete sa sťažovať školskej inšpekcii, predovšetkým na:

- nevytvorenie rady školy, hygienicky závadné priestory školy (nadmerná prašnosť),
- nedostatočné materiálne vybavenie školy, nedostatočné množstvo učebníc a vhodných školských pomôcok, v zime sa nekúri, nevymieňajú sa rozbité okná,
- obec nezabezpečila rovnaké podmienky na stravovanie detí a žiakov v školskej jedálni (obmedzenie prístupu žiakov do jedálne, nízka kvalita jedla, chýba príbor, hliníkový príbor).

Adresát	Problémy, na ktoré sa mu treba sťažovať
Riaditeľ	problémy v oblasti výchovy a vzdelávania na základných a stredných školách (napríklad nevhodné správanie sa učiteľov, alkoholizmus učiteľa, problémy s klasifikáciou prospachu, šikanovanie v triede, zlý prospech celej triedy vinou učiteľa, atď.)
Štátna školská inšpekcia	sťažnosť na riaditeľa, prípadne ak riaditeľ sťažnosť podanú rodičom prešetrí nedostatočne alebo vôbec
Polícia	pri činoch, pri ktorých je podozrenie na spáchanie trestného činu (úplatky, podozrenie zo zneužitia právomoci verejného činiteľa, ublíženie na zdraví, psychické alebo fyzické týranie zverenej osoby, ohováranie)
Zriaďovateľ školy (obec, VÚC, alebo Krajský školský úrad)	otázky ku zlému hospodáreniu školy, otázky ohľadom vymenovania/odvolania riaditeľa, sťažnosť na riaditeľa

2.2. Právne nástroje

2.2.1. Sťažnosť

Sťažnosťou upozorňujete na problém a domáhate sa jeho prešetrovania a následného riešenia. Sťažnosť je vhodné podať písomne a treba uviesť všetky údaje, ktoré sú potrebné (podľa vzoru v prílohe). Sťažnosť nie je potrebné podať vtedy, ak môžete podať odvolanie.

Sťažnosť je nutné podať vtedy, keď chceme niečo vyriešiť, ak sa chceme domôcť svojich práv a niečo konkrétne napraviť, a vec je aktuálna. (Nie keď už je po probléme alebo dieťa do danej školy nechodí. Inak ju môžu úrady odložiť „do koša“ ako už neopodstatnenú.)

Sťažnosť je treba napísať jasne, konkrétne a pokiaľ možno doložiť ju čo najväčším množstvom konkrétnych údajov (pripojte svedectvá, prípadne uveďte, kde sa dajú získať). Musí obsahovať meno, priezvisko, adresu fyzickej osoby alebo názov a sídlo právnickej osoby, ktorej je sťažnosť adresovaná a takisto meno, priezvisko, adresu fyzickej osoby alebo názov a sídlo právnickej osoby, proti ktorej táto sťažnosť smeruje. Musí obsahovať aj predmet sťažnosti a čoho sa sťažovateľ domáha. Sťažo-

vať sa možno aj ústne. Pri podaní ústnej sťažnosti si však vyžiadať záznam o jej podaní, ktorý si prečítajte a podpíšte. Prešetrujú sa aj anonymné podania, takže ak sa nepodpíšete, prešetrovanie sa uskutoční, ak budú splnené ďalšie náležitosti.

Sťažnosť je treba poslať na správne miesto – riaditeľovi školy, školskej inšpekcii, obci, vyššiemu územnému celku, prípadne polícii. Adresát sťažnosti (riaditeľ, obec, školská inšpekcia) je povinný prešetriť a vybaviť sťažnosť najneskôr do 30 dní, odo dňa, keď mu bola doručená, t.j. treba si nechať potvrdiť, že ste sťažnosť podali.

Ak do 30 dní nedostanete odpoveď na Vašu sťažnosť alebo s odpoveďou nie ste spokojní (problém sa nevyriešil), je treba podať ďalšiu sťažnosť na nadriadený orgán. Tým je obec (ak ide o základnú školu), VÚC (stredné školy), a krajský školský úrad (ak sa sťažujete proti obci alebo VÚC). Ak ide o závažnú vec, treba sa vždy obrátiť aj na školskú inšpekciu. Ak ani táto sťažnosť nepomôže, je treba požiadať občianske združenie o pomoc s ďalším postupom. Svojich práv sa totiž môžete domáhať aj na súde.

2.2.2. Odvolanie

Ak má o Vašej záležitosti rozhodnúť riaditeľ školy, starosta alebo iný úradník, v absolútnej väčšine prípadov musí rozhodovať podľa pravidiel o správnom konaní. V tom prípade musí presne dodržať zákonný postup, ktorého najdôležitejšie znaky nájdete v tejto časti.

Riaditeľ (starosta, prednosta krajského školského úradu, predseda VÚC) musí rozhodnúť včas. O každej veci by sa malo rozhodnúť čo najrýchlejšie. O jednoduchých veciach bezodkladne, inak do 30 dní, v zložitých veciach do 60 dní. Ak riaditeľ nerozhodne v tejto lehote, je možné požiadať odvolací orgán (obec, VÚC, krajský školský úrad), aby rozhodol o veci sám alebo prikázal riaditeľovi rozhodnúť. Takúto žiadosť je samozrejme nutné podať písomne. Ak ani to nepomôže, je vhodné obrátiť sa na súd. Riaditeľ musí rozhodnúť správne a podľa zákona

Ak nie ste spokojní s rozhodnutím riaditeľa, obce či iných úradov, odvolajte sa. Ak podáte odvolanie, rozhodnutie riaditeľa preskúma jeho nadriadený, t.j. väčšinou obec, VÚC alebo krajský školský úrad. Ak je toto rozhodnutie nesprávne, zruší alebo zmení ho.

Ak vo Vašom prípade rozhodol riaditeľ, musíte mu doručiť odvolanie do 15 dní od kedy Vám oznámil rozhodnutie. Doručenie si nechajte potvrdiť na kópiu odvolania, aby ste mali o tom dôkaz. Ak Vám riaditeľ nevyhovie,

musí vec poslať na vyriešenie obci, VÚC alebo krajskému školskému úradu. Tá potom rozhodne o Vašom odvolaní.

Podanie odvolania má odkladný účinok, t.j. až do rozhodnutia o odvolaní nie je možné pôvodné rozhodnutie vykonať.

Odvolanie by malo obsahovať:

- kto odvolanie podáva a ktorý orgán by o ňom mal rozhodnúť
- označenie orgánu, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie
- označenie konania, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie vydané (hlavne číslo konania, mená a priezviská účastníkov, predmet konania)
- dátum, kedy bolo napadnuté rozhodnutie oznámené, resp. doručené
- dôvody, pre ktoré pokladáte rozhodnutie za nesprávne, napríklad, ak riaditeľ napíše do rozhodnutia alebo vychádza z nepravdivých skutočností alebo ak rozhodnutím dochádza k diskriminácii,
- čo je cieľom odvolania – zrušenie rozhodnutia, zmena – v akom zmysle (ak bolo odmietnuté preloženie na inú školu, požiadavka súhlasu..)
- dátum, podpis

V prípade, že nie ste spokojní s rozhodnutím o odvolaní, môžete proti nemu podať žalobu na súd. V tom prípade požiadajte o pomoc občianske združenie alebo právnik.

2.2.3. Obnova konania

Pri obnove konania je možné zmeniť rozhodnutie, voči ktorému sa už nedá odvolať, ak sa zistili nové skutočnosti, ktoré mohli mať podstatný vplyv na pôvodné rozhodnutie. Je možné o ňu žiadať až do troch rokov od ukončenia predchádzajúceho konania. Nie je nutné, aby ste v pôvodnom konaní podali odvolanie alebo žalobu.

O obnove konania rozhoduje ten, kto rozhodol o veci v poslednom stupni (ak o odvolaní rozhodovala obec, bude rozhodovať aj o obnove konania).

Príklad:

Žiak bol preradený na špeciálnu školu s tým, že lekárka presvedčila rodičov, že s tým musia súhlasiť, lebo je to zo zdravotných dôvodov pre ich dieťa lepšie. Rodičia sa po čase (dvoch troch mesiacoch) dozvedia, že viac rodičov bolo takto presvedčených a že v skutočnosti ich dieťaťu nič nie je. Rodičia by mali podať riaditeľovi špeciálnej školy návrh na obnovu konania a uviesť v ňom všetky tieto skutočnosti.

2.2.4. Protest prokurátora

Keď vám nepomôže ani odvolanie proti rozhodnutiu, o ktorom ste presvedčení, že je voči Vám nespravodlivé (nesúhlasíte s ním), je vhodné obrátiť sa na prokuratúru. Tá ma za úlohu vec dôsledne prešetriť a má možnosť vec vyriešiť k Vašej spokojnosti. Keďže ide o komplikovanejší proces, je vhodné požiadať o pomoc niektoré občianske združenie, nadáciu alebo inú mimovládnu organizáciu, ktorá sa venuje obhajobe ľudských práv.

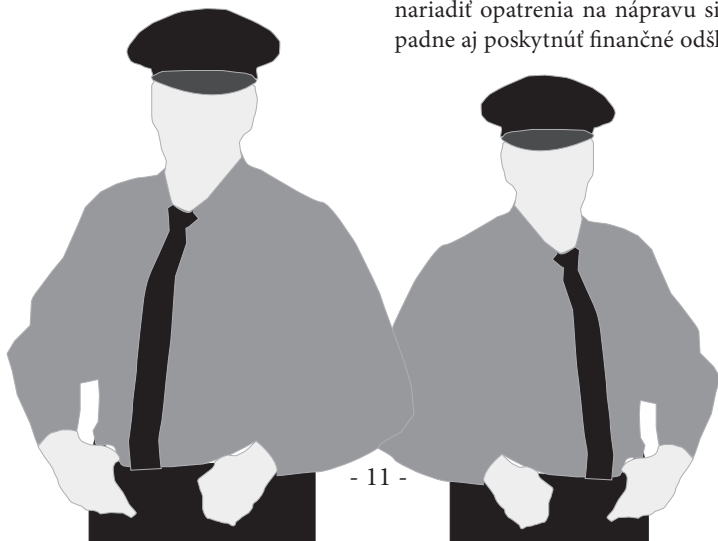
2.2.5. Ochrana súdom

Ak sa Vám nepodarilo dosiahnuť ochranu svojich práv inou cestou, je vhodné obrátiť sa na súd. Žaloby na súd patria medzi najúčinnšie, nakoľko výsledok nezávisí od iniciatívy niekoho, kto má vec prešetriť, ale priamo na Vašej aktivite a aktivite Vášho právnik. Pred podaním žaloby na súd je vhodné obrátiť sa na občianske združenie alebo právnik, ktorí Vám pomôžu napísať žalobu. Finančných nákladov sa báť nemusíte, súd Vám môže odpustiť poplatky za žalobu a zaplatiť namiesto Vás právnikovi. Musíte však preukázať, že by ste si ináč nemohli dovoliť žalobu podať.

Súd musí o Vašej žalobe rozhodnúť a ak rozhodne nesprávne, môžete sa odvolať. Ak súdy ignorujú Vaše argumenty (samozrejme, ak sú správne - na to potrebujete právnik), môžete sa obrátiť na Ústavný súd a potom aj na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

Ak Vaše práva poruší súkromná osoba, napr. zamestnávateľ, úradník mimo výkonu svojej právomoci alebo ktorýkoľvek podnikateľ (v súvislosti s praxou), môžete sa obrátiť na súd so súkromno-právnou žalobou. V takomto prípade kontaktujte znova občianske združenie alebo právnik, ktorí Vám pomôžu s podaním žaloby.

Súd Vám vždy poskytne ochranu proti diskriminácii. Na základe antidiskriminačného zákona musí súd zakázať diskrimináciu, nariadiť opatrenia na nápravu situácie a prípadne aj poskytnúť finančné odškodnenie.

Košický samosprávny kraj
Námestie Maratónu mieru 1
04266 Košice

cestou:
Mgr. Anton Jablko, riaditeľ
Stredné priemyselná škola
elektrotechnická
Klzká 4
717 02 Malý Vranovec

Malý Vranovec, 21. 5. 2003

Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu o neprijatí žiaka na strednú školu

Dňa 14.5.2002 rozhodol riaditeľ základnej školy na Klzkej ulici č. 4 v Malom Vranovci o neprijatí Mareka Mrkvu, narodeného 12.1.1988, na túto strednú školu.

Dôkaz: Rozhodnutie o neprijatí - príloha č. 1

Toto rozhodnutie obsahovalo odôvodnenie v jednej vete, v ktorej riaditeľ školy poukázal na to, že uchádzač nedosiahol dostatočný počet bodov na prijímacích pohovoroch.

Riaditeľ školy nezverejnil počet bodov dosiahnutý žiakmi, ktorí neboli prijatí. Dňa 16.5. som sa dostavil do SPŠ v Malom Vranovci za účelom nahliadnutia do testov môjho syna. Riaditeľ mi tieto testy odmietol ukázať a odmietol mi povedať koľko bodov dosiahol môj syn. Z toho dôvodu pochybujem o správnosti a objektivite jeho rozhodnutia.

Rozhodnutie o neprijatí nie je poriadne odôvodnené, pretože z neho nie je možné zistiť, ktoré podmienky na prijatie Marek Mrva nespĺnil.

Z uvedených dôvodov navrhujeme krajskému úradu, aby preskúmal rozhodnutie riaditeľa SPŠ na Klzkej ulici č. 4 v Malom Vranovci o neprijatí Mareka Mrkvu a zmenil ho tak, že žiaka prijíma.

Anton Mrkva, v.r.
zákonný zástupca Mareka Mrkvu

Štátna školská inšpekcia
Staré grunty 52
Bratislava 4
842 44

Vec : Sťažnosť voči činnosti riaditeľa základnej školy

Podávam sťažnosť voči Jánovi Novákovi, riaditeľovi základnej školy v Prešove, Dlhá ulica č. 2. Sťažnosť odôvodňujem nasledovne:

- a) Riaditeľ školy udržiava a napomáha diskriminácii (pozri dôkaz č.1) (rómske deti sú zaradené do tried nespĺňajúcich základné hygienické kritéria, osobitná budova) a odmieta sa o tom s rodičmi rozprávať a odôvodniť im svoje rozhodnutia. Rómski žiaci majú vyučovanie v osobitnej budove (všetci sú v jednej triede, bez odôvodnených kritérií) – neexistuje dôvod, aby boli rómski žiaci oddelení od ostatných žiakov. Riaditeľ tak jednoznačne koná v rozpore so základnými zásadami, ktoré by sa mali používať v školstve.
- b) Úroveň vyučovania nespĺňa ani minimálne kritéria (pozri dôkaz č. 2). Učiteľia žiakov posielajú bežne domov počas vyučovania a ani počas hodín sa im adekvátne nevenujú. Posledné dva roky sa nerozprávali s rodičmi ohľadom prospechu detí. Učiteľia majú jednoznačne nepedagogický prístup k žiakom (psychický nátlak, fyzické tresty, nadávky, ponižovanie žiakov).
- c) Rómske deti nemajú prístup k počítačom a učebnice si nemôžu brať domov. (dôkaz č. 3)

Som presvedčený, že zo strany riaditeľa sa jedná o neoprávnený postup, ktorý je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania (zákazu diskriminácie) podľa zákona č. 365/2004 Z.z.. Riaditeľ odmieta prešetriť aj sťažnosti voči postupu učiteľov, ktoré mu rodičia žiakov zaslali pred 4 mesiacmi, čo je viac ako zákonná lehota na vybavenie sťažnosti. (dôkaz č.4) Na základe vyššie uvedeného žiadam školskú inšpekciu, aby uplatnila nevyhnutné opatrenia na odstránenie nedostatkov vo všetkých vyššie spomenutých bodoch (a, b, c) a popri inom tiež zastavila rozhodnutia riaditeľa školy vzhľadom na jasné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov.

V Prešove, 12. 4. 2003

Jozef Mrkvička, v.r

Dôkazy:

- 1) výpovede žiakov a okoloidúcich – potvrdzujú neumožnenie vstupu rómskym deťom do hlavnej budovy školy,
fotografie – dokumentujú existenciu dvoch budov,
– zachytávajú nástup detí do osobitnej budovy školy a návrat detí po škole
zvukový záznam – riaditeľ „hovori“, že sa o tom s rodičmi nebude baviť
- 2) fotografie (najlepšie s dátumom a časom), (resp. zábery kamery) - zachytávajúce deti ako idú domov zo školy v predpoludňajších hodinách, ako zbierajú doobeda v lese drevo
výpovede rodičov, že deti prišli doobeda domov
výpovede svedkov o tom, že videli deti vychádzať doobeda zo školy
zvuková nahrávka o správaní sa učiteľa k žiakom – nadávky, ponižovanie
znalosti detí – nedostatočné vedomosti napriek „dobrym známkam“
- 3) učebnice – písomná žiadosť rodičov o pridelenie učebníc, výpovede detí (rodičov) o tom, že nemajú doma žiadne učebnice,
svedecká výpoveď – učiteľia im zakázali brať knihy domov,
priestory – fotografia (zobrazí stav budovy a jej priestorov), plán budovy, uviesť počet žiakov v triede,

Kocúrkovo 10.6.2003

Žalobca:

Ján Novák, Dlhá 5, Kocúrkovo 00805, narodený 12.3.1991
zákonný zástupca: Jozef Novák, Dlhá 5, Kocúrkovo 00805, narodený 12.3.1962
právny zástupca: JUDr. Peter Múdry, advokát, Krátka 3, 020 01 Prešov

Žalovaný:

Miroslav Kováč, riaditeľ základnej školy v Kocúrkove, Krátka 6, Kocúrkovo 00805

Vec : Žaloba proti nečinnosti verejnej správy

I. Neuspokojivá situácia na základnej škole

Na základnej škole v Kocúrkove je neúnosná situácia vo vyučovacom procese. Učители sa správajú k žiakom ponižujúco, zanedbávajú vyučovací proces.

II. Sťažnosť

Vzhľadom na to, že môj syn Jozef Novák navštevuje túto základnú školu, podal som sťažnosť voči správaniu učiteľov riaditeľovi M. Kováčovi.

Dôkaz: Sťažnosť proti správaniu učiteľov ZŠ v Kocúrkove – podaná 10.3.2003 v podateľni ZŠ

III. Sťažnosť pre nečinnosť

Riaditeľ ZŠ sa v zákonnej lehote 30 dní k sťažnosti nevyjadril a tak som zaslal sťažnosť obecnému úradu v Kocúrkove, ktorý je zriaďovateľom školy. Starosta obce sa k tejto sťažnosti tiež nevyjadril.

Dôkaz: Sťažnosť proti nečinnosti riaditeľa ZŠ v Kocúrkove – podaná 15.4.2003 v podateľni ZŠ a aj na obecnom úrade

IV. Záverečný návrh súdu

Z týchto dôvodov žiadam, aby súd uložil týmto orgánom povinnosť vo veci konať a preskúmať moju sťažnosť, nasledujúcim rozsudkom:

„Riaditeľ základnej školy v Kocúrkove je povinný preskúmať predmet sťažnosti J. Nováka podanej 10.3.2003 do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Základná škola v Kocúrkove je povinná nahradiť žalobcovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.“

Prílohy :

- 1) rodný list - dokladujúci rodičovský vzťah J. Nováka k žiakovi,
- 2) potvrdenie o odoslaní odvolania,
- 3) sťažnosť adresovaná riaditeľovi ZŠ v Kocúrkove,
- 4) sťažnosť adresovaná starostovi obce Kocúrkova,
- 5) plná moc pre JUDr. Peter Múdry

JUDr. Peter Múdry
advokát

Adresy pracovísk školskej inšpekcie

Centrála školskej inšpekcia

Štátna školská inšpekcia
Staré grunty 52
842 44 Bratislava 4
<http://www.ssiba.sk/>

Kancelária hlavného
školského inšpektora
Tel.: 02/654 118 91
Fax: 02/654 118 78

Úsek školskej inšpekcie
Tel.: 02/654 118 87
Fax: 02/654 118 90

Úsek personálny
a ekonomický
Tel.: 02/654 118 86
Fax: 02/654 118 84

Trenčín

Školské inšpekčné centrum
Štefánikova 20
912 50 Trenčín
Tel.: 032/651 34 10
Fax: 032/744 22 73

Nitra

Školské inšpekčné centrum
Štefánikova 88
949 01 Nitra
Tel.: 037/652 23 57
Fax: 037/652 23 57

Bratislava

Školské inšpekčné centrum
Žehrianska 9
851 07 Bratislava 5
Tel.: 02/638 113 59
Fax: 02/638 113 61

Žilina

Školské inšpekčné centrum
Komenského 48
010 01 Žilina
Tel.: 041/564 05 13
Fax: 041/564 05 13

Trnava

Školské inšpekčné centrum
Vajanského 22
917 01 Trnava
Tel.: 033/551 65 24
Fax: 033/551 28 63

Banská Bystrica

Školské inšpekčné centrum
Námestie L. Štúra 1
975 41 Banská Bystrica
Tel.: 048/430 64 10
Fax: 048/413 64 56

Adresy krajských školských úradov

Banská Bystrica

Krajský školský úrad
v Banskej Bystrici
Skuteckého 19
Banská Bystrica
975 41
Tel.: 048/430 63 41

Web: www.vs.sk/kubb/

Bratislava

Krajský školský úrad
v Bratislave
Vajanského nábr. 10
Bratislava
814 71
Tel.: 02/59 31 23 91
Fax: 02/54 41 0 9 72
E-mail: osmt@bak.vs.sk
Web: www.vs.sk/kuba/index.htm

Košice

Krajský školský úrad
v Košiciach
Komenského 52
Košice
041 26
Tel.: 055/633 97 47, 633 98 82
Fax: 055/633 98 82
E-mail: osmt@kek.vs.sk
Web: www.vs.sk

Nitra

Krajský školský úrad
v Nitre
Piaristická 2
Nitra
949 80
Tel.: 037/654 92 81-84
Fax: 037/652 23 37
E-mail: osmt@nrk.vs.sk
Web: www.vs.sk

Prešov

Krajský školský úrad
v Prešove
Námestie mieru 3/6786
Prešov
081 92
Tel.: 051/708 22 16
Fax: 051/708 22 34
E-mail: kupo@pok.vs.sk
Web: www.vs.sk

Trenčín

Krajský školský úrad
v Trenčíne
Hviezdoslavova 3
Trenčín
911 49
Tel.: 032/743 50 82
E-mail: osmt@kutn.vs.sk
Web: www.vs.sk

Trnava

Krajský školský úrad
v Trnave
Kollárova 8
Trnava
917 77
Tel.: 033/556 41 11
E-mail: osmt@ttk.vs.sk
Web: www.ku-trnava.sk

Žilina

Krajský školský úrad
v Žiline
Komenského 35
Žilina
010 40
Tel.: 041/511 73 50, 565 14 43
Fax: 041/511 73 53
E-mail: osmt@zak.vs.sk
Web: www.vs.sk

Adresy samosprávnych krajov (VÚC)

Banskobystrický

samosprávny kraj
Námestie SNP č. 23
Banská Bystrica
974 01
Tel.: 048/432 51 11
Fax: 048/432 55 09

Web: www.vucbb.sk

Bratislavský

samosprávny kraj
Trnavská cesta 8/A
Bratislava
820 05
Tel.: 02/55 42 31 17 - 19
E-mail: mkropackova@regio-bsk.sk
Web: www.region-bsk.sk

Košický

samosprávny kraj
Námestie Maratónu mieru 1
Košice
042 66
Tel.: 055-726 81 11
Fax: 055-726 81 49
E-mail: vuc@kosice.regionet.sk
Web: www.kosice-region.sk

Nitriansky

samosprávny kraj
Štefánikova tr. 69
Nitra
949 01
Tel.: 037/692 29 01
Fax: 037/658 02 62

Web: www.unsk.sk

Prešovský

samosprávny kraj
Námestie mieru 1
Prešov
080 01
Tel.: 051/746 04 01
Fax: 051/771 25 24

Web: www.vucpo.sk

Trenčiansky

samosprávny kraj
Hviezdoslavova 1
Trenčín
911 50
Tel.: 032/741 14 21
Fax: 032/744 61 74
E-mail: tsk@tsk.sk
Web: www.tsk.sk

Trnavský

samosprávny kraj
Vajanského 2
Trnava
917 01
Tel.: 033/593 33 01-02

Web: www.trnava-vuc.sk

Žilinský

samosprávny kraj
ul. J. Kalinčiaka 14
Žilina
011 09
Tel.: 041/507 26 11, 041/507 26 47
Fax: 041/562 01 73

Web: www.zask.sk

Občianske združenia, nadácie a iné mimovládne organizácie, ktoré sa venujú obhajobe ľudských práv:

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

Bajkalská 25
827 18 Bratislava
Tel.: 02/53 41 10 20
Fax: 02/58 23 34 87
E-mail: sgi@governance.sk

Slovenský Helsinský výbor

Grösslingova 4
811 09 Bratislava 1
Tel.: 02/52 96 88 75
Fax: 02/52 96 88 76
E-mail: shv@shv.sk

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Drotárska cesta 46
811 04 Bratislava
Tel./Fax: 02/62 80 43 38
E-mail: info@snspl.sk

Nadácia Milana Šimečku

Panenská 4
811 03 Bratislava
Tel./Fax: 02/54 43 35 52
E-mail: nms@nadaciamsk

Liga aktivistov pre ľudské práva

Žabotova 2
811 04 Bratislava
Tel.: 02/52 49 47 20
Fax: 02/52 49 47 20

Nadácia Charty 77

Staromestská 6/D
811 03 Bratislava
Tel.: 02/54 41 64 48
Fax: 02/54 41 63 41
E-mail: charta77@rainside.sk

Kancelárie bezplatnej právnej pomoci:

Nitra

Okresný súd
Štúrova 9
Tel.: 037/652 52 21

Trenčín

Krajský súd
Nám sv. Anny 28
Tel.: 032/657 28 11

Žilina

Krajský súd
Oroloská 3
Tel: 041/562 63 25

Banská Bystrica

Krajský súd
Skuteckého 7
Tel.: 048/412 53 26

Prešov

Okresný súd
Grešova 3
Tel.: 051/772 27 74

Košice

Krajská prokuratúra
Mojmírova 5
Tel.: 055/622 76 01

Bratislava

Ministerstvo spravodlivosti SR
Župné námestie 13
Tel.: 02/59 35 32 85